

דפים מהספר "המערכה המלחמתית בחזית המצרית"

מאת לואא' [אלוף – פ.מ.] בדימוס ג'מאל חמאד

תירגום: אל"ם (מיל.) פסח מלובני – קצין באגף המודיעין.

הבהרות: אלוף (מיל.) אמנון רשף; אל"ם (מיל.) פסח מלובני; תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר.

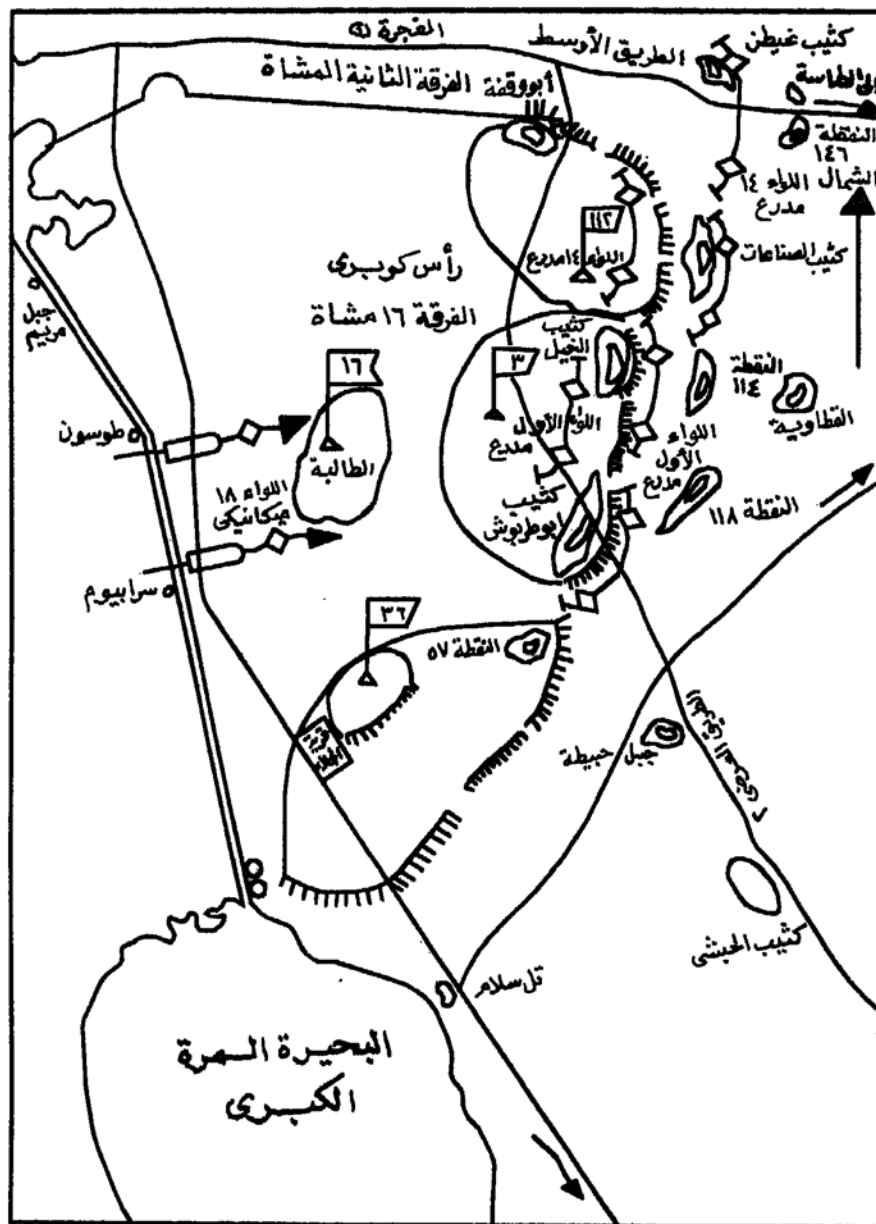
קרבת דיוויזיה 21 המשורינית

בשעה 06:30 בבוקר ה-14 לחודש החלה דיוויזיה 21 המשורינית לנוע מן הקו שנקבע לה בתוך ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר (חטיבה 1 שריון בצד ימין וחטיבה 14 שריון בצד שמאלה – במקור). תנועתה אובטחה על-ידי מכה אווירית [וארטילרית – פ.מ.] בכיוון המאמץ העיקרי

معركة الفرقة ٢١ المدرعة

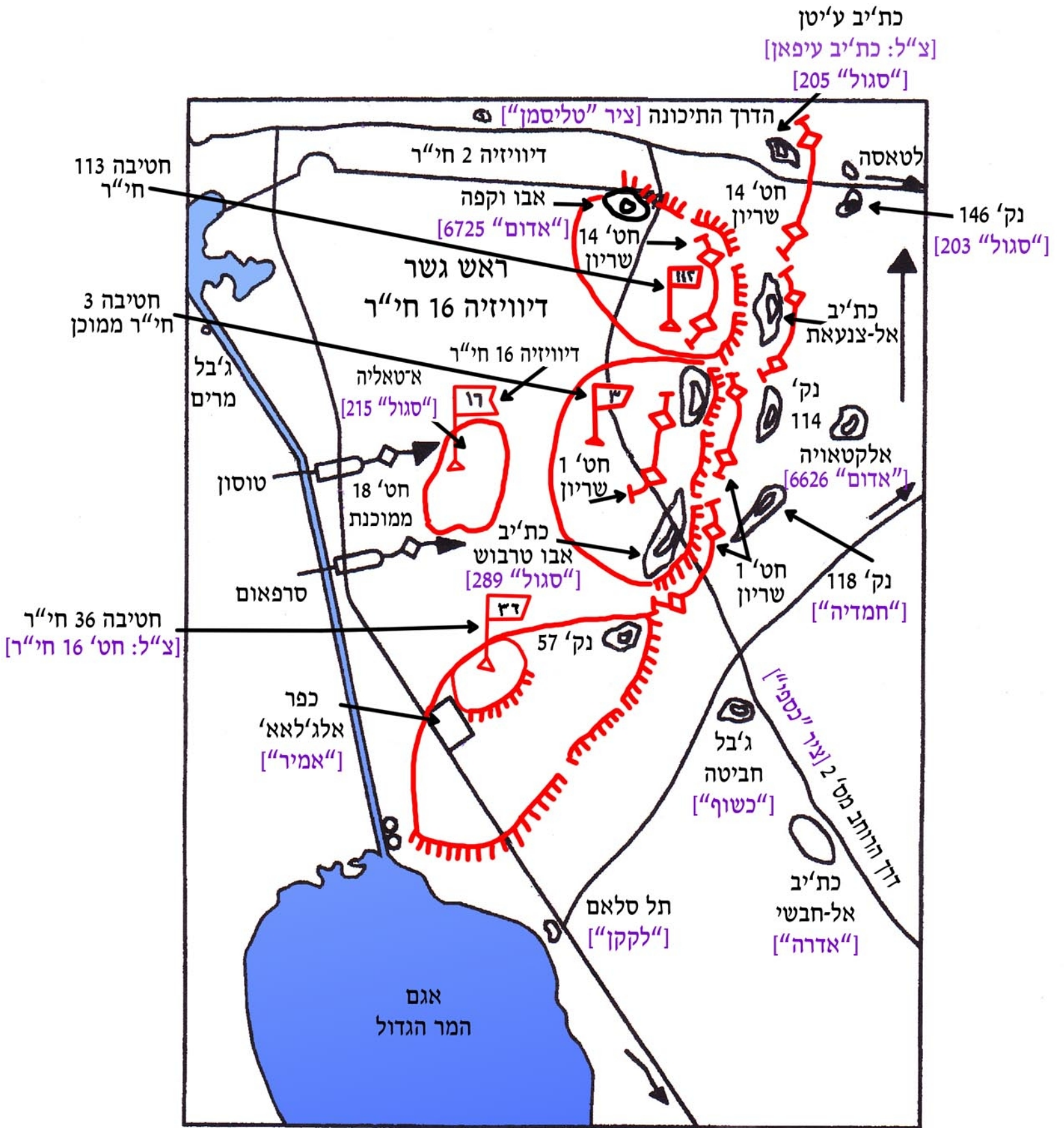
وفي الساعة السادسة والنصف صباح يوم ١٤ أكتوبر، تم دفع الفرقة ٢١ المدرعة من خط الدفع المحدد لها داخل رأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة (اللواء الأول المدرع في اليمين، واللواء ١٤ المدرع في اليسار) وتم تأمين دفعها بضربة جوية في اتجاه المجهود الرئيسي

٢٦٨

כרוכי יوضح تطوير الهجوم يوم ١٤ أكتوبر ٧٣ (الفرقة ٢١ المدرعة)

שרטוט המראה את פיתוח ההתקפה ב-14 לאוקטובר (של דיוויזיה 21 המשוריינת - במקור)

עמוד 269

עמ' 270

(חטיבה 1 שריון – במקור) מן השעה 06:00 ועד השעה 06:15 בבוקר, בה נטלו חלק 16 גדודי ארטילריה, שצרכו 0.4 יחידות אש.

[מנת תחמושת בצבא מצרים לקראת מלחמת יוה"כ הייתה כ-60 פגזים לקנה ארטילריה בינונית (122 מ"מ ארוך ו-130 מ"מ) כ-80 פגז לארטילריית שדה (122 מ"מ קצר ו-30-D) וכ-40 פצצות למרגמה כבדה. רוב הפגזים היו פגזי נפיץ עם מרעומי הקשה. מכאן ש-40% מנה = 24, 32, 16 פגזים לקנה בהתאמה לסוגיו. בסה"כ בגזרת ראש הגשר של דיוויזיה 16 ניתן להצביע על כ-6 גדודים קצרים X6 $24 \times 18 = 2,592$ פגז, כ-5 גדודים בינוניים $32 \times 12 \times 5 = 1,920$ פגז. 3 גדודי מרגמות $16 \times 12 \times 3 = 576$ פצצות.

2 גדוד מטל"ר (מטול רקטות) $24 \times 24 = 576$ רקטות (מטח גדודי מלא).
סה"כ – 5,664 פגזים, פצצות ורקטות.

אלה מספרים מירביים בהנחה שהייתה מספיק תחמושת ושכמעט לא נגרעו קנים ארטילריים מאש נ"ס (נגד סוללתית) של כוחות צה"ל. באם נגרע כ-10% מכמות התותחים/מרגמות/מטל"רים, הרי שמדובר בכ-5,100 פגזים/פצצות ורקטות – הנתונים מבוססים על מחקריו של תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר אותם ניתן למצוא בספרו "לשבור את הקונספציה".

בשעה 08:00 בבוקר התנגשו כוחות הדיוויזיה בהתנגדות חזקה מעמדות מוכנות

של האויב על הקו הכללי נקודה 118 ["חמדיה" – א.ר.] – אל-קטאויה ["אדום" 6626 – 2 ק"מ ממזרח ל"מכשיר" – א.ר.] – נקודה 146 ["סגול" 203 – כ-1.2 ק"מ דרומה מ"ציונה" – א.ר.] שמדרום ומצפון לדרך התיכונה [ציר "טליסמן" – א.ר.] – כת"ב עיפאן (מצפון לדרך התיכונה – במקור) ["סגול" 205 (ב"חמוטל") – א.ר.]. באותה עת התקבלו ידיעות כי האויב החל להניע את עתודת השריון שלו בכיוון ג'בל חביטה ["כשוף" – א.ר.] באגף הימני של דיוויזיה 16 חי"ר. מצבה של חטיבה 1 נהיה קשה מתחילת התנועה, שכן היא נחשפה להפגזה מרוכזת מן הארטילריה ארוכת הטווח של האויב מקליבר 175 מ"מ, בנוסף לאש כבדה מן הטנקים ומסכי [מערכי – פ.מ.] טילי הנ"ט SS-11 מנקודה 118 ["חמדיה" – א.ר.], דבר שהביא להריגתו של עקיד [אל"ם – פ.מ.] מחמד תופיק אבו שאדי, מפקד החטיבה, וכן מפקד הארטילריה של החטיבה ב-15 הדקות הראשונות של הקרב, והשמדת טנק מפקד הגדוד השמאלי. ראש מטה החטיבה קיבל את תפקיד

המפקד. מצב זה הביא, בנוסף לאש הצפופה והכבדה שרוכזה על יחידות החטיבה, לאיבוד השליטה, בעיקר לאחר ניתוק הקשר בין מפקדת החטיבה וחלק מיחידות המשנה שלה. כתוצאה מכך, איבדו חלק מיחידות אלה את כיוון, ונעו צפונה כדי להתרחק מן ההתנגדות הקשה שבלמה את התקדמותה, במקום להתקדם מזרחה בהתאם לתכנית, דבר שהביא להסתפחות מספר פלוגות טנקים מחטיבה 1 שריון לחטיבה 14 שריון.

(اللواء الأول المدرع) من الساعة السادسة إلى الساعة السادسة والرابع صباحا، اشتركت فيه ١٦ كتيبة مدفعية واستهلكت فيه ٤, ٠ وحدة نارية.

وفي الساعة الثامنة صباحا اصطدمت قوات الفرقة بمقاومة شديدة من مواقع مجهزة للعدو على الخط العام النقطة ١١٨ - القطاوية - النقطة ١٤٦ جنوب وشمال الطريق الأوسط - كتيب عيفان (شمال الطريق الأوسط). وفي نفس الوقت وصلت معلومات تفيد بأن العدو بدأ يحرك احتياطيه المدرع في اتجاه جبل حبيطة على الجانب الأيمن للفرقة ١٦ مشاة. وكان موقف اللواء الأول المدرع بالغ السوء منذ بدء تحركه. فقد تعرض لقصف مركز من مدفعية العدو البعيدة المدى من عيار ١٧٥م، علاوة على نيران كثيفة من الدبابات وستائر الصواريخ المضادة للدبابات «SSII» من النقطة ١١٨ مما أدى إلى استشهاد العقيد أ.ح محمد توفيق أبو شادي قائد اللواء وكذا قائد مدفعية اللواء في أول ١٥ دقيقة من المعركة، وتدمير دبابة قائد كتيبة اليسار وتولى رئيس أركان اللواء مسئولية القيادة. وأدى هذا الموقف بالإضافة إلى شدة وكثافة النيران التي تركزت على وحدات اللواء إلى ضياع السيطرة، خاصة بعد انقطاع الاتصال بين قيادة اللواء وبعض وحداته الفرعية. ونتيجة لذلك فقدت بعض هذه الوحدات اتجاهها، وتحركت نحو الشمال لتفادي المقاومات الشديدة التي أوقفت تقدمها بدلا من الاتجاه نحو الشرق وفقا للخطة الموضوعية، مما أدى إلى التصاق بعض سرايا الدبابات من اللواء الأول المدرع بوحدات اللواء ١٤ المدرع.

מצבה של חטיבה 14 שריון היה טוב יותר ממצבה של חטיבה 1 והיא הצליחה להשמיד את מוצב האויב שחסם את נתיב התקדמותה, והיא הצליחה להתקדם כחמישה ק"מ בחזית ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר, ולהגיע לקו הכללי כת"יב אל-צנאעאת [2 ק"מ מדרום-דרום-מערב ל"ציונה" – א.ר.] – כת"יב עיפאן ["סגול" 205 ב"חמוטל" – א.ר.], אך נאלצה לעצור מול ירי טנקים ומערך הנ"ט שהתמקד על יחידותיה ממוצב האויב המבוצר ושהוכן מראש בנקודה 146 ["סגול" 203 – כ-

1.2 ק"מ דרומה מ"ציונה" – א.ר.], מצפון ומדרום לציר התיכון [ציר "טליסמן" – א.ר.].

בשעה 08:30 בבוקר לקה לואא' [אלוף – פ.מ.] סעד מאמון, מפקד ארמיה 2, שעקב אחר מצבה של דיוויזיה 21 המשוריינת מן המפקדה הקדמית של הארמיה בהתקף לב, ולכן התקשר מיד ללואא' [אלוף – פ.מ.] תיסיר אל-עקאד, ראש מטה הארמיה, שנמצא בעורף, במפקדה העיקרית של הארמיה והודיע לו על מחלתו. הוא עצמו הועבר לחדר המנוחה במפקדת הארמיה, שם החל אחד הרופאים לטפל בו.

وكان موقف اللواء ١٤ المدرع أفضل من موقف اللواء الأول، فقد نجح في تدمير موقع العدو الذي اعترض طريق تقدمه، وتمكن من التقدم حوالي خمسة كيلو مترات أمام الحد الأمامي لرأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة، ومن الوصول إلى الخط العام كثيب الصناعات كثيب عيفان، ولكنه أرغم على التوقف أمام نيران الدبابات والستائر المضادة للدبابات التي تركزت على وحداته من موقع العدو الحصين والسابق التجهيز في النقطة ١٤٦ شمال وجنوب الطريق الأوسط . .

وفي الساعة الثامنة والنصف صباحاً أصيب اللواء سعد مأمون قائد الجيش الثاني الذي كان يتابع موقف الفرقة ٢١ المدرعة من مركز القيادة المتقدم للجيش بنوبة قلبية، وقد بادر بالاتصال باللواء تيسير العقاد رئيس أركان الجيش الذي كان موجوداً في الخلف في مركز القيادة الرئيسي للجيش وأبلغه بمرضه، ودعا للحضور إلى مركز القيادة المتقدم للجيش لتولى القيادة بدلاً منه، وانتقل هو إلى غرفة الاستراحة بمركز القيادة حيث أخذ بعض الأطباء في علاجه.

٢٧٠

עמ' 271

הדיבורים נחלקו סביב הסיבה האמיתית למחלתו של לואא' [אלוף – פ.מ.] סעד מאמון ולפרישתו מן הפיקוד על ארמיה 2 ב-14 לחודש ולפינויו מאוחר יותר לבי"ח אל-מעאדי [בקהיר – פ.מ.]. הפריק [רב-אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי, הרמטכ"ל במלחמה, התייחס לעניין זה כך בזיכרונותיו: "לידיעות על תבוסת כוחותיו

(בהתכווננו ללואא' [אלוף-פ.מ.] סעד מאמון – במקור) בבוקר אותו יום היו השפעה קשה עליו וגרמו להתמוטטותו. עוזריו חשבו כי לאחר מספר שעות שינה הוא יחדש את פעילותו, ולכן הסתירו מידע זה מן המפקדה הכללית" ([הספר – פ.מ.] שאד'לי בערבית, עמ' 247 – במקור).

وقد اختلفت الأقوال حول السبب الحقيقي لمرض اللواء سعد مأمون والذي أدى إلى تنحيه عن قيادة الجيش الثاني يوم ١٤ أكتوبر وإلى إخلائه فيما بعد إلى مستشفى المعادي. وقد تطرق الفريق سعد الشاذلي رئيس أركان حرب القوات المسلحة في حرب أكتوبر إلى هذا الموضوع في مذكراته، فأورد في الصفحة ٢٤٧ ما يلي: «لقد كان تأثير أخبار هزيمة قواته (يقصد اللواء سعد مأمون) صباح اليوم ذات أثر كبير عليه فانهار. وكان معاونوه يعتقدون أنه بعد عدة ساعات من النوم سوف يستعيد نشاطه، ولذلك حججوا هذه المعلومات عن القيادة العامة».

בשעה 10:00 בבוקר ב-14 לחודש הגיע לואא' [אלוף-פ.מ.] תיסיר אל-עקאד, ראש מטה ארמיה 2,

למפקדה הקדמית של הארמיה באסמאעיליה וקיבל את הפיקוד על הארמיה החל מזמן זה. דיוויזיה 21 המשורינת עדיין נלחמה בקרב קשה מול כוחות האויב, שמנעו ממנה להתקדם. מפקד הדיוויזיה הוציא הוראה למפקד חטיבה 18 חי"ר ממוכן (שבדרג השני של הדיוויזיה – במקור) לנוע לאזור אל-טאליה ["סגול" 215 (ב"מיסורי") – א.ר.], ושיהיה מוכן להיכנס לקרב בכיוון כתיב אל-ח'יל ["מכשיר" – א.ר.] שמימין לחטיבה 14 שריון.

רעיון מפקד הדיוויזיה היה להשתמש בחי"ר שיפעל רגלית כדי לסייע לטנקים להשמיד את כוחות האויב, שמנעו מחטיבה 14 שריון מלהתקדם, במיוחד בנקודה 146 ["סגול" 203 – כ-1.2 ק"מ דרומה מ"ציונה" – א.ר.], לאחר שהנחיתו עליו אש מן המטוסים והארטילריה. כן סייע להתקפת דיוויזיה 21 המשורינת ריכוז גדול של אש ארטילרית, בו נטלו חלק אגד הארטילריה של ארמיה 2 ואגדי הארטילריה של דיוויזיה 21 המשורינת ודיוויזיות 16 ו-2 חי"ר,

وفي الساعة العاشرة صباحا يوم ١٤ أكتوبر وصل اللواء تيسير العقاد رئيس أركان الجيش الثاني إلى مركز القيادة المتقدم للجيش في الإسماعيلية، وتولى قيادة الجيش اعتبارا من هذا التوقيت . وكانت الفرقة ٢١ مدرعة ما تزال مشتبكة في قتال عنيف مع مقاومات العدو التي أوقفتها عن التقدم . وأصدر قائد الفرقة أمرا إلى اللواء ١٨ المشاة الميكانيكي (النسق الثاني للفرقة) بالتحرك إلى منطقة الطالية، وأن يكون مستعدا للدفع للاشتباك من اتجاه كثيب الخيل بين اللواء ١٤ المدرع . وكانت فكرة قائد الفرقة ترمي إلى استخدام المشاة المترجلة كي تتعاون مع الدبابات لتدمير مقاومات العدو التي أوقفت تقدم اللواء ١٤ المدرع خاصة في النقطة ١٤٦ بعد توجيه قصفه نيران عليها من الطيران والمدفعية . وقد تمت معاونة هجوم الفرقة ٢١ المدرعة بحشد ضخم من نيران المدفعية اشتركت فيه مجموعة مدفعية الجيش الثاني ومجموعات مدفعية الفرق ٢١ المدرعة و ١٦ مشاة و ٢ مشاة،

שהתמקד בהפגזת עמדות האויב, שבלמו את התקדמות דיוויזיה 21 המשוריינת, ועל עמדות תותחי האויב שבעומק. כאשר מפקד הדיוויזיה ביקש סיוע אווירי, יצרה ארטילריית הדיוויזיה מסך עשן כדי לסמן עבור חיל-האוויר [המצרי – פ.מ.] את הקו אליו הגיעו אליה כוחות הדיוויזיה. חיל-האוויר ביצע שלוש גיחות סיוע לדיוויזיה, והפציצו את עמדות האויב, אך השפעתן הייתה מוגבלת מאחר ולא נוצר קשר ישיר בין הדיוויזיה והמטוסים לקביעת המטרות שאותן היה צריך להשמיד. מצבה של חטיבה 1 שריון המשיך להיות קשה לאחר שמפקדת החטיבה איבדה את השליטה על יחידות המשנה שלה, כתוצאה ממותו של מפקד החטיבה בתחילת הקרב וניתוק הקשר עם אחד מגדודי השריון בשל השמדת טנק מפקדה, דבר שהביא להסתפחות חלק מאנשיו לחטיבה 14 שריון, כפי שגם חלק מיחידתו המשנית נכנסו לראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר.

وتركزت قصفات نيرانها على مواقع العدو التي أوقفت تقدم الفرقة ٢١ المدرعة، وعلى مواقع بطاريات مدفعية العدو في العمق. . وعندما طلب قائد الفرقة مجهودا جويا قامت مدفعية الفرقة المدرعة بضرب ستارة دخان لتحديد الخط الذي وصلت إليه قوات الفرقة لقواتنا الجوية. وقد تم تنفيذ ٣ طلعات طيران لمعاونه الفرقة، وقامت الطائرات بقصف مواقع العدو، ولكن تأثير الضرب كان محدودا بسبب عدم تحقيق اتصال مباشر بين الفرقة والطيران لتحديد الأهداف المطلوب تدميرها.

وكان موقف اللواء الأول المدرع لا يزال سيئا بعد فقد قيادة اللواء السيطرة على بعض وحداته الفرعية نتيجة لاستشهاد قائد اللواء في بداية المعركة وانقطاع الاتصال مع إحدى كتائبه المدرعة بسبب تدمير دبابة قائدها، مما أدى إلى انضمام عناصر منه إلى اللواء ١٤ المدرع، كما أن جانباً من وحداته الفرعية دخلت في رأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة. وقد

٢٧١

עמ' 272

מפקד דיוויזיה 21 המשורינית, עמיד [תא"ל – פ.מ.] אברהמים אל-עראבי, השקיע מאמץ רב לרכז מחדש את חטיבה 1 שריון ולחדש את השליטה עליה כהכנה להחזרת כשירותה הקרבית.

באותה עת המשיכה חטיבה 14 שריון להלחם בעקשנות ממערכיה בקווי כת'יב אל-צנאעאת [2 ק"מ מדרום-דרום-מערב ל"ציונה" – א.ר.] – כת'יב עיפאן ["סגול" 205 (ב"חמוטל") – א.ר.] נגד ההתנגדות הקשה של האויב בנקודה 146 ["סגול" 203 – כ-1.2 ק"מ דרומה מ"ציונה" – א.ר.].

דיוויזיה 2 חי"ר החלה לסייע לחטיבת השריון והגנה על אגפה השמאלי באש תותחיה ואמל"ח הנ"ט שהפעילה. כאשר האויב ביצע את התקפת הנגד שלו באגף הימני של החטיבה בשתי פלוגות טנקים, מתוגברות בחי"ר ממוכן, הסתייעה החטיבה בעתודת הנ"ט של הדיוויזיה שנפרסה באגף הימני שלה כדי לבלום את התקפת הנגד והשמידה 5 טנקי אויב. האויב ריכז במהלך ה-14 לחודש את אש תותחיו ארוכי הטווח מן הקליברים 155 ו-175 מ"מ וכן את הפצצות האוויריות על עמדות ויחידות דיוויזיה 21 המשורינית ודיוויזיה 16 חי"ר. כאשר מספר עתודות

שריון של האויב ניסו לבצע התקפת נגד מכיוון כתיב אל-חבשי ["אדרה" – א.ר.] מדרום על ציר הרחב מס' 2 [ציר "כספי" – א.ר.], היא נבלמה על-ידי דיוויזיה 16 חי"ר, שהצליחה להשמיד 4 טנקים [לאויב – פ.מ.].

בזל العميد أ. ح إبراهيم العرابي قائد الفرقة ٢١ المدرعة جهدا كبيرا لاعادة تجميع اللواء الأول المدرع وإحكام السيطرة عليه تمهيدا لاستعادة كفاءته القتالية .

وفي نفس الوقت استمر اللواء ١٤ المدرع يقاتل بعناد من موقعه على الخط كثيب الصناعات - كثيب عيفان ضد المقاومة العنيفة للعدو في النقطة ١٤٦ . وقامت الفرقة الثانية المشاة بمعاونة اللواء المدرع وحماية جنبه الأيسر بنيران مدفعتها وأسلحتها المضادة للدبابات . وعندما شن العدو هجمة مضادة على الجانب الأيمن للواء بسريتي دبابات مدعمتين ببعض المشاة الميكانيكية ، تمكن اللواء بالتعاون مع احتياطي الفرقة المضاد للدبابات الذي قام بالفتح على جانبه الأيمن من صد الهجوم المضاد وتدمير ٥ دبابات للعدو . وقد قام العدو طوال يوم ١٤ أكتوبر بتركيز نيران مدفعيه بعيدة المدى من عيار ١٥٥م و ١٧٥م وقصفه الجوي على مواقع ووحدات الفرقة ٢١ المدرعة والفرقة ١٦ مشاة . وعندما حاولت بعض الاحتياطيات المدرعة للعدو القيام بهجوم مضاد من اتجاه كثيب الحبشي من الجنوب على الطريق العرضي ٢ قامت الفرقة ١٦ مشاة بصد هذا الهجوم ، وتمكنت من تدمير ٤ دبابات .

בשעה 13:30 בצהרים הפך מצבה של דיוויזיה 21 המשורינת חמור. חטיבה 1 שריון לא הייתה מסוגלת לבצע כל פעולות לחימה מזרחה וסבלה מאבדות רבות, כשנשארו בה 66 טנקים. חטיבה 14 שריון ספגה התקפה אווירית מרוכזת ואש צפופה וישירה של טנקים וטילי נ"ט SS-11. נשארו לה 44 טנקים וסה"כ איבדה הדיוויזיה כ-50% מן הטנקים שלה , אם מוסיפים לכך את הטנקים של החטיבה הממוכנת שלא נטלה חלק בלחימה.

وفي الساعة الواحدة والنصف ظهراً أصبح موقف الفرقة ٢١ المدرعة حرجاً. فلقد عجز اللواء الأول المدرع عن تطوير أعمال قتاله شرقاً وأصيب بخسائر كبيرة، وأصبحت دباباته المتبقية ٦٦ دبابة. بينما تعرض اللواء ١٤ المدرع لهجوم جوي مركز ونيران كثيفة وضرب مباشر من الدبابات والصواريخ المضادة للدبابات SS II، وأصبحت دباباته المتبقية ٤٤ دبابة أي أن الفرقة فقدت حوالي ٥٠٪ من دباباتها إذا أضفنا إليها دبابات اللواء الميكانيكي الذي لم يشترك في القتال.

חטיבה 18 חי"ר ממוכן המשיכה לרכז את טורי הפלוגות באזור אל-טאליה ["סגול" 215 (ב"מיסורי" – א.ר.) כהכנה לכניסתן לקרב, במהלך פעולה זו ספגה החטיבה הפצצות אוויריות והפגזות ארטילריות ממוקדות. יחידות הארטילריה של הדיוויזיה נמצאו עדיין במקומן שמאחורי קו ההטלה בתוך ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר, ועסקו במתן סיוע האש הדרוש ליחידות. תכנית מפקד הדיוויזיה הייתה להחזיק בקו הכללי כת'יב אל-צנאעאת [2 ק"מ מדרום-דרום-מערב ל"ציונה" – א.ר.] – כת'יב עיפאן ["סגול" 205 (ב"חמוטל") – א.ר.] על-ידי חטיבה 14 שריון וגדוד שהסתפח אליה מחטיבה 1 שריון, ולהמשיך בתהליך ריכוז חטיבה 1 שריון (פחות גדוד – במקור) באזור שמדרום לכת'יב אבו ופקה ["אדום" 6725 ב"חמוטל" – א.ר.] ובהערכות חטיבה 18 חי"ר ממוכן ממערב לאל-טאליה ["סגול" 215 (ב"מיסורי") – א.ר.], ולהחיש את החזרת הכשירות הקרבית לדיוויזיה כהכנה לחידוש ההתקדמות ומילוי המשימה שהוטלה עליה. ממלא מקום מפקד הארמיה אישר את תכנית מפקד הדיוויזיה בסביבות השעה 14:00

وكان اللواء ١٨ المشاة الميكانيكي مستمرا في التجمع في أرتال سرايا في منطقة الطالية استعدادا لدفعه للاشتباك ، وقد تعرض أثناء ذلك لقصف جوي ونيران مدفعية مركزة . أما وحدات مدفعية الفرقة فقد كانت ما تزال في محلاتها خلف خط الدفع داخل رأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة، وقائمة بتقديم المعونة المطلوبة للوحدات بنيرانها . وكان قرار قائد الفرقة المدرعة هو التمسك بالخط العام كثيب الصناعات كثيب عيفان بقوة اللواء ١٤ المدرع والكتيبة التي انضمت إليه من اللواء الأول المدرع ، وإعادة تجميع اللواء الأول المدرع (عدا كتيبة) في المنطقة جنوب كثيب أبو وقفة مع استمرار تمرکز اللواء ١٨ المشاة الميكانيكي غرب الطالية ، وسرعة استعادة الكفاءة القتالية للفرقة استعدادا لاستئناف التقدم وتحقيق المهمة التي كلفت بها . وقد صدق قائد الجيش بالنيابة على قرار قائد الفرقة حوالي الساعة الثانية

٢٧٢

עמ' 273

בצהרים. באותה עת התקשר לואא' [אלוף – פ.מ.] תיסיר אל-עקאד, שקיבל את הפיקוד על ארמיה 2, למפקד הכללי, פריק אוול [גנרל 4 כוכבים – פ.מ.] אחמד אסמאעיל במרכז 10 בקהיר והציג בפניו את מצבה של דיוויזיה 21 המשורינת ואת תכניתו שהדיוויזיה תמשיך להלחם כדי למלא את משימתה, אך ביקש מן המפקד הכללי סיוע אווירי עבור הדיוויזיה כדי לסייע חלה להתגבר על התנגדות כוחות האויב העומדים בדרכה ומונעים את התקדמותה.

לנוכח המצב החדש לאחר סיום ריכוז מרבית יחידות דיוויזיה 21 המשורינת בתוך ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר, הורה לואא' [אלוף – פ.מ.] תיסיר אל-עקאד שחטיבה 24 שריון תישאר במקומה המקורי בראש הגשר של דיוויזיה 2 חי"ר וביטל את התכנית הקודמת שהיא תנוע לאזור התחנה ה-3 שבמזרח אסמאעיליה, כדי שתשמש עתודה בידי מפקד הארמיה לטובת ראש הגשר המאוחד של הארמיה.

ظهرا. وفي نفس التوقيت قام اللواء تيسير العقاد الذي كان يتولى قيادة الجيش الثاني بالاتصال بالقائد العام الفريق أول أحمد إسماعيل بالمركز ١٠ بالقاهرة وشرح له موقف الفرقة ٢١ المدرعة وقراره الذي أصدره باستمرار الفرقة في تحقيق مهمتها، ولكنه طلب من القائد العام تقديم معونة جوية للفرقة لمساعدتها في إزاحة مقاومات العدو التي اعترضت طريقها وأوقفها عن التقدم.

وإزاء الموقف الجديد بعد تمركز معظم وحدات الفرقة ٢١ المدرعة داخل رأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة، أصدر اللواء تيسير العقاد أمره باستمرار اللواء ٢٤ المدرع في مكانه الأصلي في رأس كوبري الفرقة ٢ مشاة وألغى القرار السابق بتحركه إلى منطقة المحطة ٣ شرق الاسماعيلية ليكون احتياطيا في يد قائد الجيش لصالح رأس كوبري الجيش الموحد.

הנשיא סאדאת הגיע בסביבות השעה 13:30 בצהרי יום ה-14 לחודש למרכז 10 על-פי בקשת המפקד הכללי, ופריק אוול [גנרל 4 כוכבים – פ.מ.] אחמד אסמאעיל דיווח לו עם הגיעו למפקדה כי מבצע פיתוח ההתקפה לאורך כל החזית לא השיג הצלחה, וכי הכוחות המשוריינים והממוכנים הנוטלים בו חלק בגזרות הארמיות 2 ו-3 ספגו אבדות רבות בטנקים, שהגיעו לכדי 250 טנקים. הנשיא הורה לפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי, הרמטכ"ל, לצאת מיד לחזית כדי להרים את מורל הקצינים והחיילים.

בסביבות השעה 16:00 בערב הגיע הפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי למפקדה הקדמית של ארמיה 2 וביקר את לואא' [אלוף – פ.מ.] סעד מאמון ששכב בבית המנוחה ולידו רופא שטיפל בו. הפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי מציין בזיכרונותיו שכאשר הודיע ללואא' [אלוף – פ.מ.] סעד מאמון בעת ביקורו כי הוא עומד להתפנות לבי"ח אל-מעאדי, הוא הודאג מכך מאד וביקש לא לעשות זאת, כשהוא מדגיש שהוא יוכל לחזור לתפקידו בהקדם,

وكان الرئيس الراحل السادات قد وصل حوالي الواحدة والنصف ظهرا يوم ١٤ أكتوبر إلى المركز ١٠ بناء على طلب من القائد العام، وأخطره الفريق أول أحمد إسماعيل بعد حضوره إلى مقر القيادة بأن عملية تطوير الهجوم على طول الجبهة لم تصادف نجاحا، وأن القوات المدرعة والميكانيكية التي قامت بعملية التطوير في قطاعي الجيشين الثاني والثالث قد منيت بخسائر كبيرة في الدبابات بلغت حوالي ٢٥٠ دبابة. وأمر الرئيس الراحل السادات الفريق سعد الشاذلي رئيس الأركان بالتحرك في الحال إلى الجبهة لرفع معنويات الضباط والجنود. وفي حوالي الساعة الرابعة مساء وصل الفريق سعد الشاذلي إلى مركز القيادة المتقدم للجيش الثاني، وقام بزيارة اللواء سعد مأمون الذي كان يرقد في الاستراحة وإلى جانبه الطبيب الذي كان يشرف على علاجه. وقد ذكر الفريق سعد الشاذلي في مذكراته أنه عندما أبلغ اللواء سعد مأمون أثناء زيارته له بأنه سيتم إخلاؤه إلى مستشفى المعادي، انزعج كثيرا ورجاه ألا يفعل ذلك مؤكداً أنه يستطيع أن يمارس مسؤولياته فوراً،

אך הרופא, בהסכמה מוקדמת עם סעד אל-שאד'לי, התקשר בבוקר יום המחרת (ב-15 לחודש – במקור) והודיע לו כי מצבו של סעד מאמון לא השתפר, ולפיכך הוא פונה לבי"ח אל-קצאצין בתחילה ואח"כ לבי"ח אל-מעאדי, שם נשאר עד לאחר הפסקת האש. לאחר שפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי עזב את חדרו של לואא' [אלוף – פ.מ.] סעד מאמון, הוא נפגש עם קציני מפקדת ארמיה 2 ודן עימם במצב, כן התקשר עם כל המפקדים והעביר להם את ברכות הנשיא ועידודו להם. למרות אזהרותיו של עמיד [תא"ל – פ.מ.] אברהמים אל-עראבי [מפקד דיוויזיה 21 משוריינת – פ.מ.] לפריק (רב אלוף – פ.מ.) סעד אל-שאד'לי שלא לעבור אל ממזרח לתעלה בשל רדת החשכה, דבר שהופך את התנועה בלילה למסוכנת

ولكن الطبيب بناء على اتفاق مسبق مع سعد الشاذلي اتصل به هاتفيا صباح اليوم التالي (١٥ أكتوبر) وأخبره بأن حالة سعد مأمون لم تتحسن، ولذا فقد تم إخلاؤه إلى مستشفى القصاصين في بادئ الأمر ثم إلى مستشفى المعادي؛ حيث بقي فيه إلى ما بعد وقف إطلاق النار. وبعد أن غادر الفريق سعد الشاذلي غرفة اللواء سعد مأمون اجتمع مع ضباط قيادة الجيش الثاني وبحث معهم الموقف، كما قام بالاتصال بجميع قادة الفريق وأبلغهم تحيات الرئيس وتشجيعه لهم.

ورغم تحذيرات العميد أ. ح إبراهيم العرابي للفريق سعد الشاذلي بعدم العبور إلى شرق القناة نظرا لهبوط الظلام مما سوف يجعل التحرك ليلا في ميدان المعركة عملية بالغة
٢٧٣

עמ' 274

מאד, תכנן הפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי לבקר בדיוויזיה 21 המשורינית, מאחר והיא הייתה העוצבה שנשאה בעיקר הנטל בקרב בבוקר אותו יום, אך לא יכול היה לחצות את התעלה ברכבו, שכן מצא את אחד הגשרים מושמד ואילו הגשר השני הורם ממקומו כדי למנוע את השמדתו על-ידי ארטילריית האויב שהמשיכה להפגיז כל הזמן, ולכן נאלץ לחזור פעם נוספת למפקדת ארמיה 2, אליה הגיע בסביבות השעה 20:00 בערב. לאחר שהתקשר בטלפון עם עמיד [תא"ל – פ.מ.] אברהמים אל-עראבי [מפקד דיוויזיה 21 משורינית – פ.מ.] יצא בדרכו לקהיר והגיע למרכז 10 בסביבות השעה 23:00 בערב, ודיווח על המצב לפריק אוול [גנרל 4 כוכבים – פ.מ.] אחמד אסמאעיל. בסביבות חצות התקשר אליו הנשיא סאדאת ושאל אותו אודות המצב והוא חזר על כל מה ששמע, ראה ועשה בביקור זה.

الخطورة، فإن الفريق سعد الشاذلي صمم على زيارة الفرقة ٢١ المدرعة نظرا لأنها التشكيل الذي تحمل العبء الأكبر من المعركة صباح هذا اليوم ولكنه عجز عن عبور القناة بعربته، فلقد وجد أحد الكباري مدمرا ووجد الكوبري الآخر مرفوعا من مكانه لتفادي تدميره بواسطة مدفعية العدو التي كانت مستمرة طوال الوقت في عمليات القصف، ولذا فقد اضطر رئيس الأركان إلى العودة مرة أخرى إلى مركز قيادة الجيش فوصله حوالي الساعة الثامنة مساء. وبعد أن اتصل هاتفيا بالعميد إبراهيم العرابي تحرك عائدا إلى القاهرة ووصل المركز ١٠ حوالي الساعة الحادية عشرة مساء؛ حيث أبلغ الموقف إلى الفريق أول أحمد إسماعيل. وحوالي منتصف الليل اتصل به الرئيس الراحل السادات، ولما استفسر منه عن الموقف أعاد على مسامحه كل ما رآه وفعله في تلك الزيارة.

בשעה 21:00 בערב הוצאו הוראות ממפקדת ארמיה 2, בהתבסס על הנחיות המפקדה הכללית, למפקד דיוויזיה 21 המשורינית, לרכז את הדיוויזיה בתוך ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר לפני אור ראשון של ה-15 לאוקטובר, וזאת כדי לתגבר את ההגנה על ראש הגשר, תוך המשך פעולות החזרת ריכוז הדיוויזיה והחזרת כשירותה הקרבית בזמן הקרוב ביותר האפשרי. למרות האבדות הכבדות שספגה דיוויזיה 21 המשורינית והמצבים הקשים שניצבה בפניהם במהלך מבצע פיתוח ההתקפה בבוקר ה-14 לחודש, נלחמה הדיוויזיה היטב מול האויב, ואיבדה מספר גדול מאנשיה ומן הטנקים שלה. אך התנאים הלא מתאימים והטעויות הטקטיות שנעשו, גרמו לכך שהדיוויזיה לא הצליחה למלא את המשימה שהוטלה עליה.

وفي الساعة التاسعة مساء كانت الأوامر قد صدرت من قيادة الجيش الثاني بناء على تعليمات القيادة العامة إلى قائد الفرقة ٢١ المدرعة بتجميع الفرقة داخل رأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة قبل أول ضوء يوم ١٥ أكتوبر، وذلك لتدعيم الدفاع عن رأس الكوبري مع استمرار أعمال إعادة تجميع الفرقة واستعادة كفاءتها القتالية في أقرب وقت ممكن.

ورغم الخسائر الجسيمة التي أصيبت بها الفرقة ٢١ المدرعة والمواقف الصعبة التي واجهتها خلال عملية تطوير الهجوم صباح يوم ١٤ أكتوبر، فإن الفرقة قاتلت العدو قتالا مجيدا، وخسرت عددا كبيرا من رجالها ودباباتها. ولكن الظروف غير المواتية والأخطاء التكتيكية التي وقعت وقفت حائلا دون تحقيق الفرقة للمهمة التي تم تكليفها بها.